

ELS REFUGIS ANTIAERIS DE PALMA: PASSAT I PRESENT

1. Destinataris

Tot i que l'activitat encaixa perfectament en els objectius i continguts de l'assignatura d'Història d'Espanya de 2n de batxillerat, es considera que és una activitat de gran interès també per a l'alumnat de molts d'altres nivells i disciplines.

Concretament, l'activitat va especialment dirigida als següents nivells educatius: alumnat de 3r i 4t d'ESO; alumnat de 1r i 2n de batxillerat, alumnat universitari i alumnat d'educació d'adults.

2. Objectius i continguts

2.1 Objectius

- Donar a conèixer un aspecte poc conegut de la Guerra Civil a Mallorca: els bombardeigs de l'aviació republicana sobre l'illa i la construcció de refugis antiaeris per a protegir-ne la població civil.
- Facilitar el descobriment d'un patrimoni subterrani fins ara oblidat, i que hauria de formar part de la memòria històrica de la nostra ciutat
- Reflexionar sobre el passat, present i futur

2.2 Continguts

- Inici de la Guerra Civil i primers bombardeigs republicans sobre Mallorca.
- Concepte i necessitat de la Defensa Passiva.
- Mesures de Defensa Passiva adoptades a Mallorca.
- La construcció dels refugis antiaeris.
- Final de la Guerra Civil i cegament dels refugis antiaeris. Oblit.
- Els vestigis de la Defensa Passiva de Palma.
- Valor patrimonial dels refugis antiaeris.

3. Activitat prèvia – Preparació de la visita a l'aula

És important, per tal de garantir la bona marxa de la visita, així com els resultats que en volem extreure, que els i les alumnes tinguin uns mínims coneixements d'on aniran i què veuran. Per tant, recomanem dedicar un temps a l'aula amb anterioritat a la visita per tal de situar a l'alumnat.

4. Responsabilitats del professorat

Per dur a terme la visita adequadament i potenciant el màxim aprenentatge de tot l'alumnat es demana que abans de la visita s'ha de fer arribar el qüestionari previ a l'equip educatiu del Museu. Es recomana dedicar un temps a l'aula abans de la visita per tal de situar els i les alumnes i fer un passí d'imatges del Museu.

Els grups participants hauran d'anar sempre acompanyats per un nombre adequat de professors, que seran els responsables de vetllar per l'ordre durant la realització de l'activitat així com ens els temps d'espera per a la visita al refugi amb posterioritat a la conferència.

5. La visita

5.1 Temporalització

La visita té una durada de 2h 30 min. L'activitat està pensada per a un grup d'entre 50 i 100 persones comptant alumnes i professors acompanyants. Poden compartir activitat grups de centres educatius diferents.

La conferència s'imparteix per a tot el grup plegat i té una durada aproximada d'una hora. Posteriorment es faran torns per poder visitar el refugi en petits grups de màxim 25 persones cada grup.

Pel bon funcionament de la resta d'activitats del departament educatiu la visita començarà a l'hora estipulada pel Museu, per tant en el cas de voler berenar abans de la visita es prega arribar amb temps suficient per fer-ho. En el cas de voler berenar després de l'activitat no hi haurà cap problema en què el grup resti a les terrasses del Museu el temps que ho desitgi, sempre i quan hi hagi disponibilitat.

5.2 Descripció de la visita

L'activitat proposada consisteix en una conferència inicial al voltant del tema dels refugis antiaeris de Palma, i en una visita guiada posterior al refugi existent a l'interior d'Es Baluard Museu.

La visita guiada al refugi no requereix cap material ni equipament en particular però sí és recomanable portar calçat còmode.

El refugi no és accessible per a persones amb mobilitat reduïda.

Durant la visita els assistents podran observar l'aspecte i l'estat de conservació actual del refugi, i fer-se una idea de les sensacions viscudes al seu interior per part de les persones que s'hi hagueren de protegir de les bombes durant la Guerra Civil. L'activitat donarà a conèixer un aspecte poc conegut de la Guerra Civil a Mallorca: els bombardeigs de l'aviació republicana sobre l'illa i la construcció de refugis antiaeris per a protegir-ne la població civil.

A més de donar a conèixer els fets, l'activitat es proposa també facilitar el descobriment d'un patrimoni subterrani fins ara oblidat, i que hauria de formar part de la memòria de la nostra ciutat.

L'activitat serà conduïda per Bartomeu Fiol, enginyer de telecomunicació i professor d'electricitat que, paral·lelament a la seva activitat professional, ha investigat durant més de 25 anys els refugis antiaeris de Palma. L'any 2019 va publicar el llibre *Els refugis antiaeris de Palma i la defensa passiva a Mallorca durant la Guerra Civil (1936-1939)* i més recentment, el 2023, *l'Atles dels Refugis Antiaeris de Palma*.

Si interessa la possibilitat de visitar de manera lliure, sempre acompanyat el grup d'una persona responsable, alguna de les exposicions del Museu una vegada acabada l'activitat consultar a l'equip educatiu del Museu (971908209 / eva.cifre@esbaluard.org i maria.verdejo@esbaluard.org).